अपक्वमिश्रक (apakvamiśra-ka) *adj.* of the mixture of uncooked (and cooked) food अपक्वमिश्रकं तथा शतत्रयं प्रकल्पितम् PadmP. iv. 110.195.

अपक्वमुक्तिफल (apakvamukti-phala) *n.* fruit of immature liberation ये तु सगुणोपासकाः तेषामैश्वर्यस्य कल्पान्तेऽन्तवत्त्वेऽपक्वमुक्तिफलाभिप्रायेणानावृत्तिरित्याह PrakaVi. 1109.21.

अपक्वमृत्तिकागोलवत् (apakvamṛttikāgola-vat) *adv.* like the ball of unbacked clay अपक्वमृत्तिकागोलवच्च भेत्स्यति मेदिनीम् TriṣaŚaPuC. i.5.695.

अपक्वमृद्भाजनक (apakvamṛdbhājana-ka) *n.* unbaked earthenware अपक्वमृद्भाजनकेऽथ वानम् KośaKaTa. 2.6100.

अपक्वमृण्मयकपालादि (apakvamṛṇmayakapālādi) *adj.* unbaked earthen vessel etc. आममृच्छकलादिना अपक्वमृन्मयकपालादिना, दत्तं जलं दात्राद्यशौचादशुच्येव VīraMi. (Āhnika.) 189.2.

अपक्वमृण्मयशरावादि (apakvamṛṇmayaśarāvādi) *adj.* unbaked earthen vessel etc. शूद्रयाजकस्य लोभात्प्रतिग्रहं कृत्वा ... विनाशं गच्छति। सुतरामवेदवित्। अपक्वमृन्मयशरावादिकमिवोदके ManvaMu. 123.1 (*on* 3.179)

अपक्वलेख (apakva-lekha) *m.* chalk stick पाण्डिति। अपक्वलेखेनेत्यर्थः 'खडीति' भाषाप्रसिद्धः BālamBha. ii.112.3 (*on* 2.100)

अपक्वलोष्ट (apakva-loṣṭa) *m., n.* unbaked lump of clay (लिम्पेत्) अपक्वलोष्टवल्मीकमृत्तिकैः AṣṭāHṛ. iv.21.52.

अपक्वविधारण (apakva-vidhāraṇa) *n.* retention of undigested (food) क्षुच्छ्रमाभ्यञ्जनाद्रौक्ष्यादौष्ण्यापक्वविधारणात् ... गर्भिण्या जायते ज्वरः KāśyaS. 293A. 19.

अपक्वव्युदासार्थम् (apakvavyudāsārtham) *adv.* for the sake of excluding uncooked or raw (food) (अन्नं भूमौ श्वचाण्डालवायसेभ्यश्च निक्षिपेत्) 'अन्न' ग्रहणमपक्वव्युदासार्थम् Mitā. 35.19 (*on* 1.103)

अपक्वव्रीहि (apakva-vrīhi) *m.* uncooked or raw rice-grains यथा अपक्वव्रीह्यवहततण्डुलेनैव साधितम् ... देवानां हविरुच्यते PāraS. 18.164.

अपक्वशालि (apakva-śāli) *m.f.* unripe paddy-grains अपक्वशालिसंकाशः पार्श्वो नागाधिपस्तुतः PadmP. (Ra.) 20.64.

अपक्वशोथ (apakva-śotha) *m.* not (medically) developed, i.e. half-ripened swelling रात्रावपि प्रलेपादिविधिः कार्यो विचक्षणैः। अपक्वशोथे गम्भीरे रक्तश्लेष्मसमुद्भवे ŚārṅgaS. iii.11.72.

अपक्वसंपक्वमति (apakvasampakva-mati) *adj.* (used as noun) (one) whose intellect is both mature and immature निर्जल्पबुद्धिर्हतमानमानी ह्यपक्वसंपक्वमतिश्च धीमान् MaYānaSū. 175.11 (19.80)

अपक्वस्थान (apakva-sthāna) *n.* receptacle of undigested food अपक्वस्थानमामाशयः Aparā. 983.1 (*on* 3.94)

अपक्वाणवमल (apakvāṇava-mala) *n.* undeveloped minute impurity अपक्वाणवमलवञ्जीवत्वादेव मन्त्राणामणुसंज्ञा LalitāSaBh. 96.23 (129); SetuBa. 251.18.

अपक्वाद (apakvāda) *adj.* (used as noun) (one) who eats uncooked or raw (food) शाकपत्राशनाद्रोगी अपक्वादोऽमलो भवेत् BhaviP. 703B.8 (iv. 70.19)

अपक्वादि (apakvādi) *adj.* **1** (medically) undeveloped (swelling or tumour) etc. शोथाः षडेते विज्ञेयाः प्रागुक्तैः शोथलक्षणैः। विशेषः कथ्यते चैषां पक्वापक्वादिनिश्चये RugVi. 41.2; **2** uncooked or raw (food) etc. मूर्बन्धने। आमोऽपक्वादौ KāvyKaVṛ. 87.12 (3.2)

अपक्वान्न (apakvānna) *n.* uncooked or raw food आददीत प्रशस्तद्विजादिभ्यः शुश्रूषोश्च शूद्रादपक्वान्नमिति ManuBh. i. 344.8 (*on* 4.33); तैलपक्वमपक्वान्नं सर्वं लवणयुक्त्यजेत् SkandP. III.ii.5.121.

अपक्वान्नाशिन् (apakvānnāśin) *adj.* (used as noun) (one) who eats uncooked food यत्र प्राणा उत्क्रान्ता भवन्ति तस्मिन् गोमयेनोपलिप्य ... पवनं कृत्वापक्वाशी ... ब्रह्मचर्यमा दशरात्रात् ĀgniveGS. iii.4.4 (138.20); अपक्वान्नाशिना स्थेयमहोरात्रमतः परम् VisṇuDhaP. iii.309.9.

अपक्वामिष (apakvāmiṣa) *n.* uncooked or raw flesh पक्वापक्वामिषैस्तद्वद् भूतभक्तैः सुरासवैः। गन्धैश्च धूपमाल्यैश्च बलिं दद्यान्निशागमे SamarāSū. 16.26.

अपक्वाम्रफल (apakvāmraphala) *n.* unripe or raw mango fruit घोराः पश्चापदो भुक्त्वा पश्चाद्राज्यमवाप्यते। अपक्वाम्रफलस्वादादिति विद्धि फलं द्वयोः PālaGoKa. 70.

अपक्वार्क (apakvārka) *m.* not cooked with fire, i.e. naturally ripened Calotropis Gigantea fruit अपक्वार्काग्निदमनरिङ्गिणीफलाविरलविरचनम् YaśasCam. i.405.2 (comm. अपक्वानि अनग्निसिद्धानि अर्काणि अर्कफलानि)

अपक्वावयव (apakvāvayava) *m.* unbaked part तत्स्थाने एव द्व्यणुकादिप्रक्रमेणारभ्यन्ते तेन पक्वापक्वावयवदर्शनम् NyāyKa. 110.3.

अपक्वाशनिन् (apakvāśan-in) *adj.* (used as noun) (one) eating uncooked or raw (food) अपक्वाशनिना स्थेयमहोरात्रमतः परम्। अनेन विधिना दत्वा जलधेनुं द्विजोत्तमाः BṛParāSm. 10.98.

अपक्वाशिन् (apakvāś-in) *adj.* (used as noun) (one) who eats uncooked or raw (food) गृध्रश्येनशशादानामुलूकस्य च घातकः। अपक्वाशी दिनं तिष्ठेत् त्रिकालं मारुताशनः ParāSm. 6.5.

अपक्वाहाराधार (apakvāhārādhāra) *m.* receptacle of undigested food आमाशयोऽपक्वाहाराधारः DīpKa. 84.22 (*on* 3.95); VīraMi. 858.9 (*on* 3.95)

अपक्वौषधाम्बु (apakvauṣadhāmbu) *n.* uncooked medicinal herb and unboiled water यदपक्वौषधाम्बुभ्यां सिद्धं मद्यं स आसवः ŚārṅgaS. ii.11.2; BhāvPra. (Bhā.) vi.21.28.

अपक्ष (a-pakṣá) *adj.* **1** which has no wings, featherless **(used as noun)** (one) which has no wings **2A** having no adherents **(used as noun)** (one) not having followers, i.e. friendless or allyless **B (used as noun)** (one) who is not on the same side, i.e. enemy, opponent **C** belonging to other side **3A** indifferent, neutral **B** helpless **4** opposed to, adverse **1** which has no wings, featherless अपक्षाः पक्षिणश्च ये ते जाता ब्रह्मचारिणः AV.xi.5.21; AV. (P.) xvi.155.1; यो वै विद्वांसस्ते पक्षिणो येऽविद्वांसस्तेऽपक्षाः PañcBr. xiv.1.13; NidāSū. 76.10 (4.11); विजानन्तो दहन्तो यन्ति शोकम् मनीषिणो यदपक्षाः पतन्ति JaimiBr. 2.74; एवं बहुगुणं सैन्यम् ... अपक्षैः पक्षसंकाशै रथैर्नागैश्च संवृतम् MahāBhā. vi.72.14; vii.89.11; शकुनिर्वाप्यपक्षः स्यान्निर्मन्त्रो ब्राह्मणस्तथा ... तथैव स्यान्निराकृतौ MahāBhā. xii.37.40; अपक्षो हि कथं पक्षी कर्म किंचिदुपक्रमेत् Rāmā. iv.58.24; योगैश्वर्यमृते मोक्षः कथंचिन्नोपपद्यते। अपक्षस्येव गमनं गगने पक्षिणो यथा BrahmāṇḍP. ii.10.116; VāyuP. ii.11.109; कीटास्तथाविधा एव किंचिदुपचितमूर्तयोऽपक्षाः स्वपक्षाश्च मक्षिकाशलभादयः ManuBh. ii.391.6 (*on* 11.69); पार्वती उवाच ... अपक्षो मन्मनःपक्षी व्योम्नि उड्डीयते हठात् ŚivaP. ii (3).25.27 (152A.4); **(used as noun)** (one) which has no wings पक्षी भवति न ह्यपक्षः पतितुमर्हति TaiS. V.ii.5.1; BaudhŚuS. 2.20; प्र राजन् पक्षिणः पतन्त्यवापक्षाः पद्यन्ते PañcBr. xiv.1.12; न वा अपक्षः पक्षिणमाप्नोति PañcBr. xix.10.3; उत् पक्षिणः पतन्तीत्याहुः। कथम् अपक्षा भिन्दत इति JaimiBr. 3.176; य उ ह वा अपक्षो वृक्षाग्रं गच्छत्यव वै स ततः पद्यते JaimiUBr. iii.13.9; न वा अपक्षः सुवर्गं लोकमभिवोढुमर्हति VādhūŚS. iv.85.1; शक्रे कोपयता पूर्वमस्मद्रोत्रेण केनचित्। पक्षहीनः कृतो यत्र धिगपक्षस्य चेष्टितम् SkandP. iv.1.73; **2A** having no adherents (मारः) स्वपक्षं चापक्षमपश्यत् LaliVi. 21.4 (23); [DBHS.] **(used as noun)** (one) not having followers, i.e. friendless or allyless सुयोधनः। अपदस्थान्पदे तिष्ठन्नपक्षान्पक्षसंस्थितः। ... प्रयोगैर्घातयेत् ध्रुवम् MahāBhā. i.134.24; महाक्षयव्ययनिवेशां तु भूमिमवाप्तुकामः पूर्वमेव क्रेतारं पणेत। दुर्बलमराजबीजिनम् ... अपक्षम् ArthŚā. ii.310.5 (7.11); कोशवानप्यपक्षः क्षयव्ययानुग्रहहीनत्वान्न कुतश्चित्प्राप्नोति ArthŚā. ii.311.3 (7.11); अपक्षधात्रीधररक्षणक्षमः ... तिरस्करोति स्म तूर्णमर्णवम् El. i.142.14; **2B (used as noun)** (one) who is not on the same side, i.e. enemy or opponent भर्तुः ... द्वेष्यैरपक्षैरहितैश्च तस्य भिद्यस्व नित्यं कुहकोद्धतैश्च MahāBhā. iii.223.9; दाक्षायणी क्षपयतान्मदपक्षपक्षम् ĀandMaSt. 72; कौक्षेयकः क्षपयतान्मदपक्षलक्षम् ĀnandMaSt. 85; **2C** belonging to other side द्विरदं वैद्यस्थानस्थं पक्ष्यापक्ष(?)मुभयतो लब्ध्वालानमनुवर्तयेत् Hastyāyur. 144.26 (1.18); **3A** indifferent, neutral बलवत्संयुक्तविरोधं स्त्रीभिः स्त्रीदर्शिभिः सामन्तदूतैर्द्वैष्यापक्षावक्षिप्तानर्थ्यैश्च ... संघातं च वर्जयेत् ArthŚā. ii.210.1 (5.4); **3B** helpless, ArthŚā. ii.210.1 (5.4) (comm. अपक्षैरसहायैः); **4** opposed to, adverse, Apte.

अपक्ष (a-pakṣa) *m.* **1** ritual not offered at the end of fortnight, other than the fortnight-offering वल्कली ... चरिष्यामि ... एकान्तशीली विमृशन्पक्वापक्वेन (v.l. पक्षापक्षेण) वर्तयन् MahāBhā. i.110.33 (BhārBhāDī.) पक्षापक्षेन इति पाठे पक्षान्तकर्म इष्ट्यादिकं पक्षस्तदन्यदग्निहोत्रादिकमपक्षः); **2** opposite or wrong view अनधीतवेदस्य कुतः स्नानमित्यपक्षोऽयम् ManuBh.